

REDACCIO:

Josep PALLACH
32, av. de la République,
MONTGERON (S. et O.)

ADMINISTRACIO:

M. MIQUEL
26, rue des Potiers — Toulouse (H.-G.)

C. Ch. Postaux : 1792-75 - Toulouse *Preu de l'exemplar: 20 francs.*

Suscripció l'any: 250 francs.

FEDERACIO
DEMOCRACIA
SOCIALISME

Endavant

ORGAN CENTRAL DEL MOVIMENT SOCIALISTA DE CATALUNYA

LLETRA DE CATALUNYA

FRANCO DECIDEIX PERPETUAR LA DICTADURA. — EL PARTIT UNIC. LA PREMSA DOMESTICADA. L'ESCLAVATGE OBRER I L'INCAPACITAT GOVERNAMENTAL, DEFINIEXEN EL «NOU» «MOVIMENT NACIONAL». — L'ACCIO POPULAR CONDEMNARÀ AL FRACAS LA MANIOBRA FRANQUISTA.

BARCELONA, novembre. — Sense que la premsa espanyola hagi dit un sol mot, es coneixen actualment alguns detalls dels projectes franquistes, que Arrese anuncià en el seu discurs del mes passat, i que Salas Pombo ha ratificat recentment.

Dos idees essencials en aquests projectes: la primera, aspira a fondre tots els elements franquistes, des de la Falange destenyida i embrutida fins als monàrquics enxufats, passant pels ex-carlins domesticats, formant així un sol conglomerat burocràtic, que seria el «Movimiento Nacional».

A aquest «Movimiento» hi haurien dues menes d'associats: els militants i els adscrits. Els primers serien els únics que tindrien càrrecs de govern, els altres serien afiliats de segona categoria. Així es perpetuaria l'actual situació, que és el que cerca Franco.

L'altra idea és la possible separació dels càrrecs de cap de l'Estat i de cap del govern actualment reunits en la persona de Franco, i que mentre Franco vivís continuaran probablement junts.

UNE BUFETADA ALS MONARQUICS.

— Heus ací tot. És evident que aquestes intencions constitueixen una solemne bufetada als monàrquics que continuen esperant una solució i que continuaven fent tots els papers de l'auca, després de l'entrevista de l'Azor, i de la cacera a la finca del comte de Ruiseñada.

Les demandes d'alguns capitans-generals, el manifest de les «Juntas de Acción», han tingut una resposta ben clara: l'única cosa que accepta Franco és el canvi d'un nom comprometedor i desprestigiad, per un altre.

El règim de partit únic, de premsa domesticada, d'esclavatge obrer, continua. Com diu *Arriba*, els franquistes desitgen «la alegria i el riesgo de una empresa cuyos recursos de novedad le prestan cada dia una sólida categoría de universalidad». Deixant de costat tot això de la «universalidad», i de «la alegría», queda en peu el risc. I aquest sí que és possible que sigui definitiu.

Hi ha hagut ràpidament conciliàbuls a Estoril, a Suïssa, a altres llocs que no convé citar. D. Juan decidí primer entrevistar-se amb Franco — deu ésser per la força de l'habitud. Després, potser escarmentat, ell mateix ha desmentit la notícia. Els militars descontentes conspiren i critiquen. Les jerar-

quies eclesiàstiques van marcant les distàncies — microscòpiques fins fa poc — que els separen del règim. Si Franco arriba al referèndum de primavera, no és pas segur que els antics amics el recolzin aquesta vegada.

L'OPOSICIO DEMOCRATICA I POPULAR. — Aquesta i no altra continua essent la base de tota acció seriosa antifranquista. Han fet més mal al règim les vagues d'estudiants i d'obrers, que no pas cinquanta manifestes de generals i d'aristòcrates impotents. La formidable onada de descontent de l'any passat, que remogué totes les zones de la vida

HONGRIA

L'assassinat dels obrers i dels estudiants hongaresos pels blindats russos pesarà sempre més, com una maledicció, damunt dels miserables que encara gosen dir-se comunistes i han efectuat aquest crim.

Hongria ha estat batuda, però serà vencedora. I al saludar l'heroica revolució d'aquest poble que volia viure lliure, denunciem el cinisme hipocrita del general Franco, que també deu el poder a l'intervenció estrangera — nazi-feixista — i també es manté pel terror, la mentida i la corrupció.

Però, com a Hongria, els estudiants i els obrers es revoltaran de nou a casa nostra. I aquell dia no hi haurà els tanks d'altres dictadures per a socórrer el dictador espanyol.

popular, continua amenaçadora. La situació social resta impossible, malgrat les reunions dels buròcrates de la C.N.S. i a despit de les pastorales. Els salaris han sofert un lleugeríssim augment, que ja ha estat absorbit pels preus, mentre que la llei i la carn atenyen xifres astronòmiques. La campanya per un salari mínim vital a les fàbriques barcelonines continua amb fermesa, col·laborant-hi tots els sectors sindicals. La inauguració del curs universitari a Madrid, a Barcelona, ha tingut lloc en un ambient tens i hostil. Franco destitueix i nomena nous «mandos» sense parar. Res d'això no podrà aturar la voluntat popular que es manifestarà disciplinada i conscient, quen arribi l'hora, i al lloc que el règim menys espera.

Només la pressió del poble aconseguirà desmuntar la dictadura. Ni manobres, ni camarilles no s'hi podran oposar. I aquesta pressió continua organitzant-se, decidida a escombrar per sempre més les restes del feixisme — sigui amb el nom que sigui — i a preparar un esdevenidor democràtic.

DARRERA HORA

ELS ESTUDIANTS CATALANS MANIFESTEN EN FAVOR DE LA LLIBERTAT. — ACEDO PRAC-TICA MES DE CENT DETEN-CIONS. — LA UNIVERSITAT TANCADA PER ORDRE DE FRANCO.

Els esdeveniments de Hongria han remogut les fibres més íntimes de la consciència dels universitaris catalans. Durant tots aquests dies han circulat manifestes i s'han fet mitings a la Plaça de l'Universitat i als claustres, demanant de manifestar i de fer vaga en favor de Hongria i contra la dictadura — comunista o feixista —. El S. E. U. s'oposa a la vaga.

El dimarts, dia 6, la policia amb les 50 «jeeps» i amb Acedo al davant atacà els estudiants que criden Visca Catalunya! Visca la Llibertat! Visca Hongria! i reclamen eleccions lliures i dissolució del S.E.U. i la Falange. Les detencions passen de cent. El dimecres més de 2.000 estudiants van a «jefatura» a demanar la llibertat dels seus companys. La policia ataca de nou i resulten quatre estudiants ferits, refugiant-se els altres a l'Universitat, que no volen abandonar.

El dijous una ordre personal de Franco tanca l'Universitat de Barcelona, repetint el que va fer Felip V. Però malgrat les dictadures els estudiants triomfaran, al costat dels obrers. A Espanya igual que a Hongria.

TOT CAMINANT

Tot, menys llibertat

Per Enric BRUFÀU

Potser quan aquests mots apareixeran a les pàgines d'ENDAVANT, a Hongria, la pau — la de la coloma de Picasso, la del cementeri — haurà sortit triomfant per obra i gràcia de l'exèrcit rus.

Tanta brutalitat, tan abus, és impossible concebir-lo si no és pouant en l'univers concentracionari sartrià. I encara, per a omplonar aquest àmbit de sang i de tenebra, hom ha de recórrer als monstres que en les nits feixugues poblen el món del silenci d'alguns.

Mentrestant, però, els periòdics comunistes van justificant aqueixa grollera i injusta intervenció armada estrangera i pre-

(Passa a la 4.)

DIFERENCIES

Per M. SERRA I MORET

TRACIANT-SE d'un amic i col·laborador lleal amb qui havíem compartit neguits i èxits en històriques assemblees de les Nacions Unides a París i a Nova York, no ha de fer estrany que el llibre avui famós de Jesús de Galíndez, «LA ERA DE TRUJILLO», desvetlli en nosaltres una emoció tota especial, quelcom de misteriós presagi, una premonició bíblica quan veiem que els crims que relata — els «suicidats», els «accidentats», els «desapareguts», a part dels assassinats públicament — eren simples admonicions, antecedents, els predecessors en la ruta, aquesta ruta de martiri que en terres de parla castellana senyala meridians i paral·lels, «serpea y levemente blanquea» com diria Antonio Machado amb una silueta goyesca.

Bon planter de dictadors, el continent hispano-americà. Des de Rosas a l'Argentina fins a Trujillo a la Dominicana o el «Tacho» Somoza, suara «justiciat», més de cent anys d'experiències tràgic-jocoses, rica successió de posseïts, despotes, criminals, lladres, ignorants i idiotes, que poblarien un presidi o un sanatori en plena activitat, mentre demoren a l'exili les grans figures morals i intel·lectuals de cada país com Rómulo Gallegos de Venezuela, Luis Alberto Sánchez del Perú o Eduardo Santos de Colòmbia per esmentar exemples singulars ben actuals.

Costa d'explicar-se aquest fenomen i com ha d'ésser mesella la nostra societat que s'agemoleix sota la ferula d'una bestiola qualsevol que ha trobat momentàniament el camí del poder. Talmunt si ho llegim d'un altre planeta ens en fariem creus. I pensar que la vella Europa ha conegut ara mateix la monstruosa trilogia de Mussolini, Hitler i Stalin, sense comptar els nostres epígons i la diversa promoció de candidats de poca categoria que marquen les fites del progrés d'aquest electrònic segle vintè!

Hi ha però remarcables diferències entre les dictadures i fins diríem que hi ha tipus i patents especials. El llibre del nostre amic Galíndez que li ha costat la vida i li assegura una glòria pòstuma per ell ja presentida — és un esquema d'aquestes dictadures hispano-americanes que no alteren els principis constitucionals, les lleis, els codis, les cambres representatives i àdhuc el sufragi universal, en el paper, ni es preocupen de canviar el rotol. L'exquisit llibre de Vicens Riera Llorca, «TOTS TRES SURTEN PER L'OZAMA», ja ens havia fet conèixer el paisatge i el clima de la Dominicana i, sense esmentar-lo, veiem el dictador paternal, ferocement cínic, que ens estalvia en el possible l'espectacle de la sang i el turment i fa desaparèixer les «noses» silenciosament, misteriosament, com el mateix Galíndez, encara que siguin a la fi del món. Cal agrair aquesta finura dels Trujillos, que no són doctrinaris, ni esquizofrènics, que no fan res més que empassar-se tot el país, carn i ossos, amb la delicadesa i aplicació de la faina de bosc que te bon dent i un paidor com una central bioquímica.

Hi que és intolerable és un Franco que des de la summitat de la perversió i amb una nuesa absoluta de llum i d'esperit vingui a salvar un país i es digni disposar de vides i hissendes — a profit propi, tanmateix — com qui reparteix benediccions i butlles per manament celestial. Ell no mata ni expropria subrepticament — així fa la Falange i ell ho aprova — sino que ho fa a la llum del dia, administrant una lliça a tot el món, sobretot a les caduques democràcies i deixant estupefactes els deficients mentals que mai no s'esgoten, com una mena de Júpiter provident que te a les seves mans la Deu, la justícia i la pacífica coexistència d'afamats i privilegiats. Imatge perfecta d'un pintora rupestre, si Petronius l'hagués conegut, li hauria dit amb la seva genial acrimonia: Home de Deu, mata i roba a pleret, ara que hi ets, i deixat de comèdies, de lleis, de tribunals i consells de guerra! Encara no en tens prou amb LA GRACIA DE DIOS?

Aniversari de la mort de Lluís Companys

Com cada any, amb motiu de l'aniversari de l'afusellament del que fou president de la Generalitat de Catalunya, Lluís Companys, una gentada nombrosa s'aplegà al Cementiri de l'Oest de la vila de Perpinyà.

Enmig d'un gran silenci, davant l'estela del màrtir de Catalunya, tota coberta de flors, el senyor Garcia, un amic del F.N. i un altre de la CNT, digueren breus mots reafirmant la fidelitat a Catalunya de llur respectiva organització.

I, finalment, el nostre company Manuel Serra i Moret, en un parlament d'una gran profunditat, ple d'idees magníficament exposades, servides per l'eloqüència en ell tan natural, ens feu comprendre la importància que té, després de disset anys d'exili, que els catalans reunits davant la tomba dels millors lluitadors de Catalunya continuïn mantenint la fe en els grans ideals

LA POLITICA CATALANA Les posicions del Moviment Socialista de Catalunya

Per Josep PALLACH

La reunió del Consell del Moviment Socialista de Catalunya, que tingué lloc a Perpinyà el mes d'agost darrer, fou d'uns dies posterior al Ple que una altra organització catalana celebrà a Tolosa.

En el curs de la nostra reunió no fou difícil saber que la possible actitud del M. S. de C. fou una de les coses més amplament debatudes a la reunió de l'Esquerra: res d'això no podia molestar-nos i ho trobarem al contrari força normal. Es incluí per aquesta causa que al comentar les posicions polítiques del Moviment, procurarem no entrar en els problemes interiors de l'Esquerra i ni tan sols ferem esment de la greu crisi que semblava travessar aquesta organització en el Ple de Tolosa.

Un número especial de «Tribuna», òrgan departamental del Sena de l'Esquerra, ha fet públic l'essencial de la discussió. Una part dels problemes que s'hi debaten són d'ordre intern; altres interessens tota la política catalana però els socialistes hi tenim poca cosa a dir, puix l'essencial ja ho diguerem quan era necessari parlar. Un simple cop d'ull a la col·lecció d'«ENDAVANT» deixarà

veure que la nostra crítica sobre les responsabilitats concretes davant el nostre poble, pels que foren elegits fa més de 20 anys per a representar-lo, és una crítica particularment clara. No forem escoltats i es portà a terme una maniobra particularment barroera — i inútil. Avui no ens sembla oportú recomençar, i la posició del M. S. de C., pel que fa a la representació catalana ha estat expressada clarament, després del nostre darrer Consell de Coordinació, en l'apartat que fa referència a la política catalana.

ACLARIMENTS NECESSARIS. — Hi ha però en l'esmentada edició del nostre confrare unes al·lusions al Moviment Socialista de Catalunya, que ens cal aclarir. En una d'elles es diu que la reunió de l'Esquerra s'encaminà pels camins del personalisme i «es creu saber que els socialistes caigueren en el mateix error», i que aquesta fou la causa que no s'adoptés la posició política que l'editorialista de «Tribuna» creu la millor pel Moviment Socialista de Catalunya.

Les cartes del senyor ACEDO

El governador civil señor Felipe Acedo Colunga, es un home que ha prou abastament la seva sensibilitat literària, la qual no pot exercir-se com caldria, entretant com està en persecució totes i empresenants estudiants que mostren cada dia una major independència en relació al poder talangista que Acedo encarna tant i tant bé.

També cal considerar que altres problemes podrien distreure, sino estiguessin resolts, la ferma vocació d'aquest home de lleis: el dels transports barcelonins, per exemple, o el de l'aigua per a la Ciutat, o el de les escoles pels milers d'infants abandonats, o el de les obres del Port, o el de les barriades, o simplement aquest munt d'afers dels quals la cura i de la llei, que de soltes han augmentat sense cap raó, venint al senyor governador interessarse pels seus espècimens preferits.

Quan el senyor Acedo pot de veure lliure curs a la seva inspiració, té-hi sempre. De les de Font i de les pagues dels dies de Barcelona. També té records encara aquells famosos i notis condemnant el poble de Cant de Mar. Les hores que degué dedicar a D. Felipe pelat la prosa finíssima i la qual instaura els catalans? Val a dir que no teníem recompensat i que el no va captivament traba que estava mort. En conseqüència, Acedo demana —

«Bangu» del Caudill, que canviés el fet superior de Polona, acusat d'excessiva amistat amb el senyor Bautista Sánchez, i pensés de tendresa pels ideals monàrquics. El nou fet, senyor de Diego, es un antic amic i deixeble d'Acedo, la qual cosa, al·liberant-lo d'una preocupació important, pot deixar més lliure al governador per dedicar-se a les seves predilectes. Es per això que la premsa ha pogut publicar a tota plana, i amb titulars dignes d'un premi Nadal, una nova producció cruda de

El nostre amic està equivocant; les reunions del M. S. de C. són sempre precedides de discussions polítiques i de l'edició de Butlletins Interns en els quals es fixen amplament les posicions polítiques que després es defensen als nostres congressos. Així ocorregué aquesta vegada, i val a dir que — pel que es refereix a la reunió pròpiament dita — poques vegades s'ha discutit amb tanta serenitat i altesa de mires sobre qüestions únicament polítiques, i de política catalana precisament.

Les posicions aprovades són igualment conegudes dels nostres llegidors, però pel que es veu és necessari encara glosar-les de nou.

FRONT D'ESQUERRES I COMPANYATGE MONARQUIC. — En efecte, després d'esmentar aquest suposat personalisme de les nostres reunions, Joan Sauret retreu al M. S. de C. l'haver preferit «un possible companyonatge monàrquic» al front d'esquerres que sembla propiciar el seu article, i que, segons sembla, no acceptà el seu partit.

L'acusació és prou confusa i val la pena d'aclarir-la. En aquest número de «Tribuna», en tantes coses es diuen finalment pel seu nom, s'hi passen d'altres en silenci, i s'insinuen afirmacions que no podem acceptar.

Comencem per dir que els amics de l'Esquerra tenen una curiosa manera d'oferir un pacte al M. S. de C. Al mateix temps que proposen d'entendre's, parlen constantment — en plural — de «grups socialistes catalans», i àdhuc en la ponència del Sena, que publica el mateix número de «Tribuna», hi ha una clara al·lusió a la condició que deurà precedir l'entesa, i és: «que les forces socialistes efectuin abans llur unificació». La condició, sobretot relacionada amb l'espectacle que ens dona el propi «Tribuna» de «l'unificació» de l'Esquerra, sembla un xic paradoxal.

D'altra banda, convé dir clarament que per nosaltres les organitzacions d'esquerres es defineixen essencialment pel programa i pels principis socials, i que per això mateix, des del primer dia, el Moviment Socialista ha precisat els seus i ha cercat sempre la col·laboració de les sindicals C.N.T. i U.G.T., sense les quals no veiem quin programa de transformació «esquerrà» pot portar-se a terme a casa nostra.

PROGRAMA SOCIAL I POLITICA D'ESQUERRES. — És indubtable que, en el moment precis — que cada dia s'acosta més — les organitzacions obreres democràtiques de casa nostra, deuen bastir el pla de realitzacions concretes que permetran el redreçament social i econòmic sense el qual l'esforç d'alliberament caurà de nou en el fracàs. L'esquerrisme es definirà aleshores en aquest terreny, puix tots els altres en són derivats. Per acomplir aquest programa de transformació social i econòmica, que consisteix l'única base possible d'una política d'esquerres, la classe treballadora deura cercar aliats: amics; deura intentar coordinar la seva política amb la d'altres zones ideològiques i socials possiblement afins a Catalunya, per exemple, sembla normal que ho cerqui fer amb els diversos sectors catalanistes. Un començament d'aquesta col·laboració, que deurà prendre un dia formes diverses, es proposa ja ara Treva Catalana, i per això hi hem donat la nostra adhesió. En canvi, l'Esquerra refusà de treballar-hi, mentre alguns dels col·laboradors destacats de «Tribuna» es feien els promotors d'un Conferència al marge dels partits, i de les sindicals, que no ha

deixat de contribuir a la confusió la qual, afortunadament, sembla anar-se evaint.

EL MOMENT ACTUEL. — ALIATS A DRETA? — Pel que fa nostra posició en les possibles aliances d'ara per batre la dictadura, és ben cert que no refugem cap possible aliat, a condició que accepti el dret del poble a expressar lliurement la seva voluntat, la qual cosa exclou naturalment els totalitaris. Aquest és un punt fonamental que tenen en comú diversos organismes, polítics i sindicals, catalans, espanyols i bases, molts dels quals són d'esquerra per altra banda.

Aquesta voluntat de trobar punts de coincidència mínims entre les forces del país, de «dreta» i d'esquerra — que ens sembla la principal exigència del moment actual — és incompatible amb les nostres pròpies afirmacions socials i polítiques? No ens ho sembla gens, i tampoc deu semblar-ho als actuals col·laboradors del consell espanyol per Europa, on es troben precisament monàrquics al costat de republicans i de socialistes i de liberals sense definició institucional, treballant per una obra comuna.

LA CONVIVENCIA DEMOCRATICA. — Seria un greu error avui insistir precisament en mig-partir el país — encara que únicament fos en el vocabulari. La situació presenta comuna al centre, que, cadascun des del seu lloc, ens esforcem a trobar plegats unes formes de convivència democràtica que siguin capaces de propiciar la caiguda de la dictadura i redreçament a Catalunya i a tot Espanya les llibertats essencials, sense les quals no hi «dretes» ni «esquerres», sino simplement un amo i uns esclaus, uns quants privilegiats i molta miseria. Aquest és l'esforç que creiem que en demana el nostre poble i si tots l'arribéssim a fer probablement la política catalana entraria en una nova fase, allunyada dels infantismes justament denunciats, i que hem de procurar evitar diant serenament el que pensem, però sense deformar la posició dels altres.

Aquesta posició en la política d'aquí no implica naturalment cap desallunyament dels nostres objectius propis — que són socialistes — i que no podem confondre's amb els de les altres forces, veines, o llunyanes.

ALLO QUE CAL FER. — «Allo que cal fer per a viabilitzar la política catalana, es entrar dins d'un grup de vint anys de defençament i dignificació política, nosaltres les sindicals, els partits republicans, els nacionalistes, els democràtics, tots i tots serem poc per a guanyar aquest gran cos emmetzallat per disset anys de preparació franquista».

Així defineixen els nostres companys de l'Interior, en un recent document polític, la gran tasca nacional dels grups i partits catalans. El Moviment Socialista de Catalunya s'hi esmerça amb fe, convençut que treballant per la llibertat i la justícia social, que són les valors que deflueixen, en el complex món d'avui, les nocions de dreta i esquerra, treballa també per Catalunya.

Estem convençuts, com els nostres amics de l'Interior, que per aquesta tasca — sovint dificultada per l'exil, — els esforços de tots són insuficients i que és plegats totes les organitzacions catalanes que la duren a bon terme. Fent-ho, contribuirem a la gran moviment d'energies populars que abata la dictadura, i que no permetrà l'escamoteig de la voluntat d'un poble fre-turós de llibertat i de progrés social.

PEP D'AGULLANA.

LES FINESTRES DEL CASTELL

Des de fa algun temps les grans revistes i diaris dels Estats Units demostren un marcat interès per les qüestions espanyoles a causa, segurament, del tractat de 1953; de les bases militars que els americans construeixen a Espanya i de l'ajut econòmic que li presten. No trigarem a veure retirada de la circulació la premsa nordamericana a l'imperi franquista com passa amb bona part de la premsa francesa car els comentaris de corresponents i «columnistes» són massa objectius per a poder plaure al règim salcador i fan pressagis massa pessimistes respecte l'esdenidor d'aquest règim.

Considerem d'interès reproduir alguns fragments de l'extens article publicat a la revista neiorquina «The Reporter» del 4 d'octubre per Claire, Sterling i que porta per lema les paraules de Franco en el seu discurs de 1er d'any, ben significatives, per cert: «Les finestres del castell van obrint-se més i més, portant vents exòtics amb els quals hem de tenir molta cura».

Fa tot just tres anys que el Pentàgon va decidir invertir mil milions de dòlars en accions de Franco. Era una decisió estrictament militar i per cert una decisió ben innocent pel que s'ha vist. Fer bé que el pacte amb Franco ha proporcionat a aquest tot el que freturava — diner, respectabilitat, aliats, prestigi internacional — avui es troba molt més sol que quan tot el món el menyspreava i molt més dèbil que en cap moment des que va guanyar la seva guerra civil.

El que passa avui a Espanya no és pas el que els esperançats demòcrates preveien que havia de passar des del 1939. No hi ha pas un moviment revolucionari clandestí disciplinat de tipus nacional, ni un capítol prominent d'oposició, ni cap senyal de revolta armada ni tan sols organitzada; però la passivitat i la resignació que planaven damunt del país després d'aquella guerra exhauridora s'estan fent ràpidament. Rebrota un sentiment d'espectació, la convicció de que un canvi és imminent, per bé que ningú sapiga el com ni el què, ni si serà aquest any o l'any vinent. També es palpa l'onada de retrobament, una mena d'unió espontània que, com deia un editor molt important, «aplega els pre-antifeixistes i els post-antifeixistes, els que van fer la guerra i la van perdre, tant si formaven en un costat com a l'altre». I ço que és més important, existeix una revolta autèntica entre aquells que no van fer la guerra i que per tant ni n'estan cansats ni la temen — la generació que arriba a l'edat del raonament.

Fora injust de donar al Pentàgon tot el crèdit o tota la culpa d'aquests esdeviniments. Molt abans que els americans s'intal·lessin a Can Franco, els espanyols havien devingut progressivament insatisfets, irritats i fastiguejats d'aquest règim enfonsat en la corrupció i incapaç de cap canvi. La intervenció americana no ha modificat cap d'aquests sentiments. La única cosa que ha fet ha estat accentuar-los.

FETS I FANTASIES

Els nostres dirigents militars no es preocupaven gaire de la política espanyola quan van signar els acords pel setembre del 1953. «Podiem escollir a principis del 1950 entre construir les bases a Portugal o a Espanya — em deia l'Oficial de la premsa de l'Exèrcit dels Estats Units — però, després de tot, Espanya havia estat el primer país d'atunyar els comunistes en el camp de batalla, i les coses van ésser tan fàcils quan vam venir aci a prendre vistes que vam resoldre quedar-nos».

Tota vegada que la política nordamericana amb respecte a Espanya depèn de la continuïtat de la presència de Franco a El Pardo, la tasca del Departament d'Estat és de conservar-lo en el seu lloc i en les seves particulars condi-

cions. Ara ja no es parla de que endolceixi el seu règim com es feia en 1940. El farcell comprat pel Pentàgon enclou no solament Franco, sinó també la Falange, una mena de policia entrenada per la Gestapo i un sistema de govern unipersonal sense cap tint de llibertat de llenguatge, de premsa, de pensament, d'associació, d'eleccions ni de religió.

TOT CAMINANT

(Vé de la pàg. 1.)

gonen a tot vent el legalíssim manteniment del poder dels nous lacuís del partit. ¿Què hi fa si per comptes de Rakosi hi han posat un Kadar? ¿Què hi fa si la classe treballadora, si el poble, no els col?

Es una experiència que no ha pogut consolidar-se. Deu anys després, tothom, com un sol home, es nega a continuar-la. Hom percep de lluny com la veu desesperada de la gent afirma la voluntat de morir abans que naufragar definitivament en mig de l'antilibertat, en mig del crim considerat com a màxim raonament polític.

¿Què hi té que veure la justícia social, el respecte a la persona humana, la franca exposició del pensament, el lliure joc de les idees, amb un règim inflexible, intolerant, pervers i deshumanitzat?

Unamuno deia als falangistes espanyols —versió perfecta de la dictadura comunista en ço que té de brutal— «vencereu, però no convencereu!». El Partit podrà vencer Polònia, Hongria, Txecoslovàquia, l'Alemanya de l'Est, etc., etc., però no ha convencut enlloc. I Franco tampoc no ha convencut...

Les dictadures, els despotes, àdhuc els intolerants, duen tots el propi antidot. On hi ha hagut una dictadura, si el poble lliurement pot escollir, la refusarà per sempre més. Allà on un despota per la força s'ha mantingut, si pot dependre de la voluntat de la gent, mai més no tornarà a manar. On un intolerant feu impossible la convivència, tothom desitja el seu allunyament. Es la llei de la dignitat humana.

¿Quin perill pot haver-hi en els països on el capitalisme ha pràcticament desaparegut en que la gentada obrera, estimulada pel desig de progrés, intenti arribar a la meta per camins diferents? ¿Es un crim ésser socialista? ¿O anarquista? Seria tan nefast que organitzats en partit, els que ho fossin, col·laboressin al major benestar de tots?

Els comunistes, amb llur partit únic, monolític, es mantenen per la força però no convencen. Tenen horror a la consulta del poble. I la tenen perquè saben que el veredicté d'aquest, inexorablement, els seria contrari.

BARCELONA «ROJA»

Barcelona té el que no té Madrid: un teixit clandestí ben ordit de partits polítics i industrials de dreta, demòcrates cristians, socialistes, anarquistes, comunistes. Tots, llevat dels comunistes, van guanyant en força i l'usen amb prudència i reflexió. Així, la suposada vaga espontània del passat mes d'abril era espontània només en que ningú no sabia quin nombre d'obrers la secundaria. I foren més de cinquanta mil. Altrament, la vaga va ésser preparada amb tota cura i els treballadors van posar-se el vestit de les festes i se'n van anar a passar el dia a fora per tal d'evitar tot contacte amb la policia. Els de Barcelona van ésser els menys i els darrers de plegar car foren molt castigats després de la gran vaga del 1951. Aquesta vegada la iniciativa la van prendre els obrers catòlics de Pamplona, en el cor de la reaccionària Navarra. I gran part dels subsidis de vaga foren aportats pels mateixos patrons amb contribucions addicionals del clergat i fins un o dos bisbes.

El dirigent clandestí que va donar-me aquesta i altra informació no s'assembla gens a l'impetuos estudiant que m'informava a Madrid. El mateix que els estudiants de Barcelona que me'l van presentar, era poc accessible, més retintut i mesurat i, sobretot, més responsable. «Nosaltres, a tot el Nord — em deia — estem preparats per a bolcar Franco i estem fent quelcom de pràctic com els nostres vaguistes ja han demostrat. Però, per ara, cal que donguem a les vagues l'aspecte purament econòmic. No és pas que les fem com un assaig d'aixecament general car la revolta no pot pas partir d'aci. Si ho provavem, aviat seriem esclafats. Nosaltres tenim fama d'ésser «rojos» encara que hi ha ben pocs comunistes entre nosaltres. Però Franco sap molt bé qui som i on som i la seva venjança fora fulminant i sense pietat.»

«No és el mateix que les revoltes dels estudiants de Madrid. Llurs dirigents són fills dels herois falangistes o de ministres de Franco — fins un nebot del protomàrtir Calvo Sotelo fou arrestat i condemnat pel febrer — i Franco no pot pas suprimir-los sense fer trontollar els plans del seu règim. Són encara molt joves i poc madurs i no sé pas si faran bon ús d'aquesta arma preciosa. Si ho fan bé, si arriben a aconseguir que Franco perdi la testa, aleshores vindrà la nostra i entrarem en funcions. De totes maneres, no riscarem aventures puerils car la nostra gent ha sofert prou per a que l'haguem d'exposar sense bones probabilitats d'èxit.»

Société Générale d'Impression
Toulouse

Le gérant : A. IBORRA